

הלכות ראש השנה תקעה תקצו רכו

תקעה מי שאינו בקי בתקיעות ולא בתפלה וכו' סעיפים:

א מי שאינו בקי בסדר תפלת מוסף וגם אינו יודע לתקוע^א או שאין לו שופר ולפניו שתי עיירות באחת יודעין לתקוע אבל אין בקיאות בתפלת מוסף ובאחת בקיאות בתפלת מוסף^ב אבל אין להם שופר^ג או שאין יודעין לתקוע^ד יחד למקום התקיעות אפילו אם של תקיעות הוא בספק לו ושל מוסף בוודאי^ה מפני שהתקיעות הן מן התורה ותפלת מוסף מדברי סופרים^ו וספק של תורה קודם לוודאי דברי סופרים^ז:

ב ואם יוכל ללמד למקום המתפללין ויש שהות כיום שישמע אחר כך התקיעות כמקום שתוקעין^ח כגון שהוא בתוך התחום או שיכול לשלוח נבוי אחר השופר להביאו לבאן אפילו מהוין לתחום^ט יקיים שתי המצות שכל היום כשר לתקיעת שופר^י אבל לא יחד תחילה למקום שתוקעין ואחר כך למקום שמתפללין לפי שהתפלת מוסף זמנה קצר מזמן תקיעת שופר שהרי לכתחלה אין לאחרה יותר משבע שעות^{יא} כמ"ש בס' רפ"י^{יב}:

תקצו וכו' סעיפים:

א יש מקומות נוהגין שלאחר התפלה מריעין תרועה גדולה בלא תקיעה^א כדי לערכב את השמן^ב שלא יקטרג אחר התפלה שהולכים ואוכלים ושותים ושמים לומר שאינם יראים מאימת יום הדין^ג ויש מקומות נוהגים לחזור ולתקוע שלשים קולות^ד לפי שהוששין שמו מקצת הציבור לא שזמנו כל התקיעות כראוי וכהגון ויצאו בשמיעת תקיעות אלו^ה ויש נוהגין לתקוע מאה קולות^ו דהיינו שתוקעין אחר התפלה להשלים מאה קולות עם התקיעות של מיושב ושל מעומד^ז:

ב אבל לאחר שכבר גמרו כל מנין תקיעות אלו אין לתקוע עוד בתנאם^ח שהרי התקיעה היא אסורה ביו"ט מדברי סופרים^ט ולא התיירוהו אלא לצורך כגון כדי לעשות נחת רוח לנשים לתקוע להן^י וכן נוהגין לתקוע אחר התפלה כיון שהן צריכין לתקיעה זו מטעם הדיוע להם^{יא} התיירו להם חכמים לפי שאין בתקיעת שופר שבות גמור אלא עובדין החול^{יב} אבל לתקוע בחנם הוא ולול יו"ט.

ואפילו מי שיתקע ביום שני אסור לו להתלמד ביום הראשון שהרי אנו יודעין ובקיאין

א שו"ע ס"א.
ב גמרא [בביתא] לר, ב. מור וש"ע ס"א.
ג מור ולבש ס"א.
ד שו"ע שם.
ה ונגרא שם. מור וש"ע שם.
ו ונגרא שם. רמב"ם סוף"ג ב"י פ"ז וכו"א סק"א.
ז ראה שרית צנח צדק יוד' ס' רמ"ג (ג, א), וס' רפח אות ד, וזה"ע ס' רצה אות יג, ופס"ד קצה, ב (שלפענעם) ספק דאורייתא קול מודאי רבנן.
ח ירושלמי ר"ה פ"ד ה"י. הובא ב"י תד"א ס"א.
ט ת"א סוף סק"ב. ובלעיל ס' תקפ"ו סב"ד, שנתרר לעשות ע"י נבוי וברי שאסור מו"מ ללקים מצוות שופר.
י רמ"א שם. ובלעיל ס' תקפ"ה ס"א.
יא מ"א סק"ב.
יב סענין ב.

א שו"ע ס"א.
ב רב ענטרם שם. פ"ו ס"ק א.
ג ט"ז שם.
ד מנהגים (סורגא) מנהגי ר"ה (ע"ק). תד"א ס"א. וכו"ה מנהג חב"ד (ספרי המנהגים – חב"ד ע"י 56), השכרים ודתרועה דתשרית בנשימה אחת בתקיעת מיושב (אוצר מנהגי חב"ד ר"ה ע"י קלח אות שלט).
ה ט"ז שם.
ו עירך ערך ערב הא, הובא במור ס' תקב. של"ה נמכת ר"ה (יד, א) ור"ה בענין, (רכ, ב) ד"ה הרי ק"י. מ"א סק"א.
ז עירך שם. של"ה שם. ובספרו: בקדש שלם קודם התקבל תוקעין תשרית תשרית תרית, וש"כ.
ח תוס' ל, א ד"ה ויבנהו (לענין ר"ה שחל בשבת). רמ"א ס"א.
ט מ"א סק"ב. ובלעיל ס' תקפ"ה ס"ד (אף לענין יו"ט).
י בלעיל ס' תקפ"ה ס"ב.
יא בלעיל ס"א.
יב בלעיל ס' תקפ"ה ס"ד וש"כ.

סימן תקצו

א סדר רב ענטרם, הובא בתוס' לג, ב ד"ה שיעור, ובמור.

רכח הלכות ראש השנה תקצורתקצו

בקביעת החודש ואנו יודעין שהראשון קודש והשני חול ונמצא תוקע תקיעות שאינם צריכים לו ביום טוב אלא בחול י.

ואין צריך לומר שאין להוציא את השופר לרשות הרבים לתקוע תקיעה שאינו צריך לו היום שהרי הוא מוציא מרשות לרשות שלא לצורך יו"ט י.

אבל מותר לומר לקמן שיתקע כדי שיתלמד בין שהגיע לחינוך בין שלא הגיע לחינוך י^ט ומותר לו לתקוע כל היום י^ט אפילו לאחר שישמע התקיעות כבית הכנסת לפי שמצוה על הגדולים ללמד את הקטנים י ולחנכם במצות י:

תקצו אם מותר להתענות בראש השנה וכו' מ' סעיפים:

א יש אומרים שמצוה להתענות בראש השנה ובשבת תשובה כמו בכל עשרת ימי תשובה ואין הלכה כדבריהם אלא אסור להתענות בראש השנה ושבת תשובה כב' כמו שאסור בשאר שבת ויו"ט י ואפילו ראה הלום רע וספק לו אם הוא מהחלומות שמתענין עליהם בשבת לא יתענה י ומצוה לאכול ולשתות ולשמוח בראש השנה כמ"ש בס' תקפ"א א' אמנם לא יאכלו כל שבעים למען לא יקילו ראשם ותרחה יראה ד' על פניהם: **ב** יש מקומות שקבלה בידם שכל מי שרגיל להתענות בראש השנה ומשנה רגילותו ואינו מתענה אינו משלים שנתו ומכל מקום מי שאינו ירא לעפשו אין צריך להתענות כל ימיו י רק צריך התרה כאשר נדר י:

ג המתענה בראש השנה צריך ללמוד כל היום או לומר תחינות י שהרי כל יו"ט צריך לחלל חציו לה' והציו לכם י^ב כדי לקיים שני פסוקים שבאחד כתוב לה' י^ב ובאחד כתוב לכם י^ב וזה שהוא מתענה ואינו מקיים המקרא שנאמר בו לכם צריך לעשות כולו לה' י^ט כדי לקיים המקרא שנאמר בו לה' ולא נאמר בו לכם ומשמע שכל היום יהיה לה' לבדו: **ד** המתענה בראש השנה או בשאר יו"ט אסור לו לבשל או לעשות שאר מלאכות אוכל נפש לצורך אחרים י^ט כמ"ש בס' תקפ"ז י עיין שם המעם:

ה יש אומרים י שקבלה בידם שהמתענה פעם אחת בראש השנה תענית חלום אם היה

יג מ"א שם.
יד מ"א שם, בשם הראב"ן (קעו, ג) ד"ה הכל.
טו דמב"ם פ"ב ה"ו גמ"מ שם, רמ"א שם, ולענין שבת, ראה לעיל ס' תקפ"ח י.
טז דמ"א שם.
יז ראה הל' ת"ת לארדה י פ"א ה"ח (אף שאינו בנו). לעיל ס' קפו סוף סק"ג. וראה ס' שגם ס"ב.
יח ביאר הרא"ם לסמ"ג הל' שופר (יג, ג). מ"א סק"ג.

סימן תקצו
א מקצת הגאונים. הובא ברא"ש פ"ד ס' יד (ג, ג).
הנהגות מייסודות פ"א אות א. מור. תרומת הדשן ס' רעה רמ"א ס"ג בשם יש אומרים.
ב רמ"ש שם, והנהגות מייסודות שם, ומרדכי רמז תשה, בשם רב האי גאון וכתב גאונים. שור ושו"ע מ"א. וראה לקמן ס"ו.
ג כדלעיל ס' רמב ק"א סק"א, וס' רמב ס' (מן התורה).
ד כהנ"ש תכ"ב בשם רבותיו. מ"א סק"ד.
ה רא"ש שם ומרדכי שם וזכר בשם הגאונים, ע"פ תמימה ה', ריב, ויע"פ הדרוש והגובא במור מוס' תקפ"א. וראה